

Genbanker och slakt

Av Pesach laksman

I denna artikel tar jag upp korrelationen mellan oviljan att föröka sin besättning och rädslan för att slakta överskottsdjur.

Motiv för fjäderfåhållning

Dagens motiv för hållande av husdjur i liten skala präglas inte längre av ekonomiska behov som det gjorde förr. Motivet är oftast att man vill fly undan omgivande samhällets stressiga miljö och kunna koppla av i sin lilla oas av lugn och harmoni. Man får i viss mån naturupplevelser, som man har kontroll över. Forna tiders djurhållning kunde innehålla liknande bimotoiv men dess huvudsakliga syfte var att skaffa mat med hjälp av de resurser som fanns runt omkring och som annars skulle förbli outnyttjade.

När det gäller egna fjäderfån, höns i synnerhet, använder väl de flesta, om inte alla, deras produkter i form av ägg. Köttkonsumtionen däremot ligger på låg nivå idag. Här gör sig gällande etiska aspekter som går ut på att varken vilja slakta eller äta egna djur. Samma känslor hade en del människor förr likaväl, men dessa känslor kunde hållas i schack av överlevnadsbehov.

Brist på genbanksdjur

Enligt Ronny Olsson (*Hanegället 2*, 2010) avlar alltför få besättningar för att tillgodose de behov av genbanksdjur som råder. Det är väldigt liten andel besättningar som producerar avkomor. Här finns stort utrymme att kunna spekulera i anledningarna till situationen. Jag ser två rimliga skäl till att situationen ser ut som den gör. Möjligen är det så att de egna djuren inte visar någon ruvvilja och det kan vara alldeles för lång till någon med kläckningsmaskin. Den andra orsaken kan vara oron för placering av avkomman i de fall då inte samtliga blir sålda. Jag själv lutar allra mest mot den sistnämnda orsaken som är underbyggd genom en del observationer.

Rädslan för tuppar

Då och då får jag samtal från mina tidigare kunder som vill påfylla sin besättning efter att ha handlat hos mig för fem, sex år sedan. Jag blir alltid lika förvånad att de själva inte har ombesörjt tillväxten i sina besättningar. Väldigt många av mina kunder uttrycker dessutom önskan att inte få tuppar. Man vet helt enkelt inte vad man skall göra med dem. *Hanegällets* annonssidor vittnar om samma problem då många förväntansfulla annonsörer försöker sälja överskottstuppar. Att ha för många tuppar kan få den mest inbitne fantasten att tappa intresset för hönshållning då flocken blir väldigt disharmonisk med ständiga kamper. Ideal flockens storlek (Ronny Olsson, *Hanegället 3*, 2007) är högst tjugofem höns fördelade på tre till fem tuppar och resterande honor. Sådana sammansättningar uppkommer spontant i vilt tillstånd och bör vara ändamålsenliga. Överflödiga handjur drivs ut från flocken och faller i de flesta fall offer för predatorer.

Producerande genbanksbesättningar och förhållande till slakt

Trots de nämnda orsakerna finns det dessbättre besättningar som producerar avkommor. Det finns alltid en risk att en del ungar blir över. Rädslan för situationen får inte ta över. Har man för många fåglar då vintern står för dörren bör man ta modet till sig och kunna ersätta naturens gång genom att ta till kniven eller yxan. Jag vill påstå att slakt är en viktig förutsättning för att hålla sin djurstam livskraftig. Alla de sämre utvecklade individer bör sorteras bort för att inte bidra till kommande generationer. Detta är förresten ett av avelsmålen för vår förening.

Slaktens etiska aspekter

Jag har svårt att tro att folk som håller djur frivilligt utan starka ekonomiska incitament utför slakt helt utan obehag. Man håller djur för att man tycker om dem och att slakta dem ger alltid en känslokonflikt. Jag själv stod inför samma situation direkt efter att ha flyttat ut på landet då fyrtio blandrashöns följde med fastighetsköpet. Min hustru tyckte att de var alldeles för många och ville att jag skulle reducera flocken. Jag flyttade slakttillfället från vecka till vecka i flera omgångar tills arsenal av mina ursäkter blev uttömd. Det kändes väldigt obehagligt att göra det första gången. Den känslan kunde jagas bort med motiveringen att de djur som jag håller själv i liten skala har betydligt bättre liv än industriellt uppfödda djur. Jag tror att det är överflödigt att upplysa läsaren om de villkor som djur avsedda enkom för vinstsyfte lever i. Alltså bör det ses som en god handling att äta sina egna djur framför det mer personliga köttet som du köper i affären.

Genbankbesättningar och förökning

Det är inte försvarbart att hålla en genbanksbesättning och inte ta några avkommor. En sådan genbankbesättning missar sitt syfte. Det är väldigt viktigt med stor avelsbas för att hålla stor genvariation. Det borde finnas krav på genbanksbesättningar att ingå i den avelsbasen och tillhandahålla djur så att värdefulla gener inte går förlorade då djuret avlider mestadels av åldersskäl utan att ha lämnat någon avkomma.

Konsten att slakta ett djur

Kunskapen att slakta djur har tyvärr försvunnit. Förr var det vanligt att man fick köpa ett levande fjäderfä till middag och var tvungen att nacka, plocka och taga ur det själv. Den generation som jag representerar har inte behövt göra det då färdiga kroppar för grytan fanns att köpa i handeln. Det fanns till och med mindre fjäderfäslakterier tätt placerade över landet. Tyvärr är de glesare i dag och det kan vara långt att köra för att få sin gås eller anka slaktad. Därför vore det bra om de medlemmar som behärskar konsten kunde lära upp noviser antingen spontant eller i klubbens regi organiserade slaktkurser. Jag tror att denna åtgärd kraftigt kan avdramatisera slaktakten och följaktligen få folk att sluta tveka inför beslutet om en ny generation skall få växa upp.